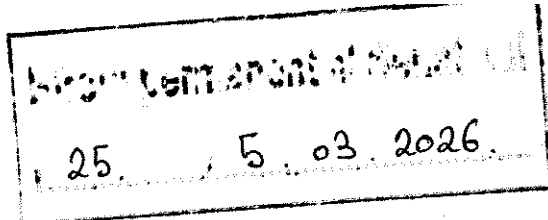

PRIM MINISTRU

Domnule președinte,

În conformitate cu prevederile art. 111 alin. (1) din Constituție și în temeiul art. 25 lit.b) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.57/2019 privind Codul administrativ, Guvernul României formulează următorul:

PUNCT DE VEDERE

referitor la *propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr.134/2010 privind Codul de procedură civilă - Republicată*, inițiată de doamna deputat UDMR Andrea-Éva Csép împreună cu un grup de parlamentari UDMR (**Bp.657/2025**).

I. Principalele reglementări

Inițiativa legislativă are ca obiect de reglementare modificarea și completarea *Legii nr.134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată, cu modificările ulterioare*, propunându-se stabilirea unor măsuri în cadrul procedurii de instituire a consilierii judiciare sau a tutelei speciale, respectiv:

- completarea art.938 cu un nou alineat, alin. (3¹), potrivit căruia cheltuielile ocazionate de efectuarea evaluării medicale și a raportului de evaluare psihologică nu vor fi impuse în sarcina persoanei ocrotite/examinate sau familiei acesteia;

- modificarea art.940 alin. (3), în sensul ca ascultarea beneficiarului măsurii de ocrotire să se poată realiza și prin mijloace tehnice online.

II. Observații

1. Cu privire la soluțiile cuprinse în inițiativa legislativă, cu titlu general, precizăm că declararea neconstituționalității dispozițiilor art. 164 din *Legea nr. 287/2009 privind Codul civil* a obligat legiuitorul să regândească în profunzime mijloacele de ocrotire de drept civil pentru persoanele care suferă de dizabilități intelectuale și psihosociale, demersul acestuia fiind materializat prin adoptarea *Legii nr. 140/2022 privind unele măsuri de ocrotire pentru persoanele cu dizabilități intelectuale și psihosociale și modificarea și completarea unor acte normative*.

Adoptarea acestui act normativ constituie un punct de cotitură în afirmarea, garantarea și respectarea drepturilor și libertăților persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale, care tinde să alinieze legislația internă referitoare la protecția majorilor vulnerabili la exigențele convenționale și la recente evoluții jurisprudențiale ale *Curții Constituționale* și ale *Curții Europene a Drepturilor Omului*.

Spre deosebire de reglementarea declarată neconstituțională, noile soluții legislative au în nucleul lor persoana destinatară a regimului de sprijin/ocrotire și, valorizând înaltul spirit al *Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități*, pun accentul pe respectarea demnității, a drepturilor și libertăților acesteia, a voinței, nevoilor și preferințelor ei, urmărind salvagardarea maximală a autonomiei sale.

Legea nr. 140/2022 a adus, în raport cu reglementarea declarată neconstituțională, o schimbare majoră de paradigmă în ceea ce privește exercitarea, de către persoanele cu dizabilități intelectuale și psihosociale, a drepturilor și libertăților lor, într-un amplu proces de modernizare, prin amenajarea unor instrumente juridice de sprijin și ocrotire diverse, menite să răspundă în integralitate și în mod adecvat fenomenului polimorfismului tulburărilor psihice și psihosociale.

Cum s-a arătat în *Expunerea de motive a Legii nr. 140/2022*, remanierea profundă a mijloacelor de ocrotire de drept civil prin care se realizează ocrotirea majorului cu dizabilități intelectuale și psihosociale a determinat modernizarea și adaptarea normelor procesuale în materie, îndeosebi prin reconfigurarea procedurii (speciale) prin care sunt instituite măsurile de ocrotire, pentru a răspunde și pe plan procesual cât mai eficient nevoilor diverselor categorii de persoane vulnerabile și pentru a pune în evidență că persoana majorului protejat se află în centrul preocupării noii reglementări.

2. Cu privire la pct. 1 al articolului unic din inițiativa legislativă, referitor la completarea art.938 din *Legea nr.134/2010 privind Codul de procedură civilă*, cu un nou alineat, alin. (3¹), precizăm că una dintre noutățile aduse de *Legea nr. 140/2022* o reprezintă dispunerea efectuării unei evaluări funcționale (medicale, psihologice) a persoanei care necesită ocrotire, cu scopul de a orienta cât mai bine instanța în alegerea regimului de ocrotire, mai ales în condițiile configurării unor măsuri de ocrotire flexibile, ce pot fi individualizate prin modularea capacității de exercițiu a beneficiarului măsurii.

Astfel, raportul de evaluare medicală și cel de evaluare psihologică a persoanei a cărei ocrotire se solicită cuprind, după caz, referiri la natura și gradul de severitate al afecțiunii psihice și la evoluția previzibilă a acesteia, la amploarea nevoilor sale și la celelalte circumstanțe în care se găsește, precum și mențiuni privind necesitatea și oportunitatea instituirii unei măsuri de ocrotire [art. 938 alin. (6) NCPC].

Totodată, o soluție nou-introdusă prin *Legea nr. 140/2022* o reprezintă posibilitatea acordată medicilor specialiști care realizează evaluarea, de a consulta medicul curant al persoanei a cărei ocrotire se solicită, această soluție prezentând avantajul de a realiza o evaluare medicală care nu are în vedere doar starea de moment a persoanei, ci întreg istoricul său medical.

În ceea ce privește problematica suportării cheltuielilor pentru efectuarea acestor evaluări (medicală și psihologică), arătăm, pe de o parte, că această intervenție legislativă nu este necesară, iar, pe de altă parte, că oricum locul unei astfel de reglementări nu este în cuprinsul *Codului de procedură civilă*.

Cât privește lipsa necesității intervenției legislative, arătăm că, în legislația subsecventă *Legii nr. 140/2022*, această chestiune este deja reglementată.

Astfel, după cum s-a reținut și în *Expunerea de motive* ce însoțește inițiativa legislativă, potrivit art. 6 din *Metodologia de evaluare medicală a persoanelor cu dizabilitati intelectuale si psihosociale in contextul dispunerii, prelungirii, inlocuirii sau ridicarii masurii de ocrotire*, aprobată prin *Ordinul ministrului sănătății și al ministrului muncii și solidarității sociale nr. 3423/2128/2022 privind aprobarea metodologiei și a raportului de evaluare medicală și psihologică a persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale în contextul dispunerii, prelungirii, înlocuirii sau ridicării măsurii de ocrotire, cu modificările ulterioare*, furnizorii de servicii medicale aflați în relație contractuală cu casele de

asigurări de sănătate nu încasează sume pentru documentele medicale necesare evaluării și reevaluării medicale în contextul dispunerii, prelungirii, înlocuirii sau ridicării măsurii de ocrotire eliberate potrivit domeniului de competență, în urma serviciilor acordate.

Prin urmare, în cazul în care evaluarea medicală a persoanei ce necesită ocrotire este realizată de un furnizor aflat în relație contractuală cu casele de asigurări de sănătate aceasta este efectuată gratuit, desigur, există posibilitatea pentru persoana ocrotită de a efectua această evaluare și în cadrul unor furnizori de servicii medicale ce nu se află în relații contractuale cu casele de asigurări de sănătate, cu suportarea costurilor aferente, aceasta reprezentând exclusiv opțiunea persoanei ce necesită ocrotire/a celor care o îngrijesc, această împrejurare nejustificând însă o intervenție legislativă la nivelul NCPC.

Referitor la locul unei astfel de reglementări, arătăm că chestiunea ce se dorește a fi normată este una mai degrabă administrativă, considerent pentru care aceasta nu beneficiază nici actualmente de o reglementare la nivel primar, astfel că, în măsura în care există aspecte de clarificat în ceea ce privește suportarea costurilor efectuării evaluării persoanei cu dizabilități intelectuale și psihosociale ce necesită ocrotire prin mijloace de drept civil, acestea se pot realiza prin efectuarea unei intervenții legislative la nivelul ordinului amintit.

Mai mult, apreciem că textul propus nu este unul previzibil, clar și predictibil, din moment ce în cuprinsul acestuia nu este reglementat cum vor fi suportate costurile evaluării efectuate în cadrul furnizorilor de servicii medicale care nu se află în relație contractuală cu casele de asigurări de sănătate.

3. Referitor la modificarea propusă la art. 940 alin. (3) din *Legea nr.134/2010 privind Codul de procedură civilă* (pct.2 al articolului unic din inițiativa legislativă), în sensul introducerii posibilității ascultării persoanei care necesită ocrotire prin mijloace tehnice *online*, trebuie arătat, în primul rând, că etapa ascultării beneficiarului măsurii de ocrotire este una fundamentală în pronunțarea unei soluții în cauză, aceasta oferind instanței, alături de evaluarea medicală și psihologică, precum și de raportul de anchetă socială, indicii temeinice cu privire la starea sănătății mintale a acestuia.

Astfel, ascultarea beneficiarului măsurii de ocrotire reprezintă o etapă esențială, căreia legea îi acordă o importanță majoră, întrucât reprezintă mijlocul prin care instanța va constata, *ex propriis sensibus*, care

este starea de sănătate a persoanei a cărei ocrotire se solicită, nerespectarea acestei îndatoriri de către instanță atrăgând nulitatea hotărârii prin care se dispune măsura de ocrotire.

Soluția păstrării și în noua reglementare a acestei etape procedurale constând în ascultarea celui ocrotit a fost atent și îndelung cumpănită în procesul de elaborare a *Legii nr. 140/2022*, argumentul esențial al păstrării acesteia constituindu-l efectele pe care o eventuală instituire a măsurii de ocrotire le va produce pentru exercitarea capacității civile a celui ocrotit. S-a considerat, așadar, în mod judicios, că instanța trebuie să constate în mod direct și nemijlocit, starea de sănătate a celui care va beneficia de regimul de ocrotire, gradul de afectare a discernământului său și dacă acesta își poate exprima consimțământul, aceste elemente fiind esențiale nu numai pentru dispunerea măsurii de ocrotire, ci și pentru individualizarea acesteia.

În aceste condiții și fără a nega nevoia modernizării procedurii civile, în general, prin utilizarea noilor tehnologii, credem că o astfel de audiere nu se poate desfășura în condiții optime prin mijloace tehnice audio-video, riscul imposibilității formării unei opinii corecte și complete a instanței cu privire la toate elementele enumerate anterior fiind unul ridicat.

Apreciem că era necesar să se țină seama și de faptul că în dreptul nostru procesual-civil nu este reglementată, la acest moment, cu titlu general, posibilitatea desfășurării ședințelor de judecată prin videoconferință, astfel că introducerea acestei posibilități în procedura instituirii unui regim de ocrotire pare un demers pripit și nenecesar.

Nu în ultimul rând, semnalăm că textul propus este redactat deficitar, nefiind clar care sunt mijloacele tehnice *online* prin care urmează a se realiza efectiv ascultarea, din acest motiv fiind și dificil de cuantificat dacă instanțele judecătorești au mijloacele tehnice necesare pentru îndeplinirea în condiții optime a acestei îndatoriri.

Mai trebuie menționat că, inspirându-se din reglementări moderne în materie ale altor state, *Legea nr. 140/2022* a instituit, în privința audierii celui ocrotit, o serie de (alte) reguli procedurale care să funcționeze în beneficiul acestuia și care trebuie avute în vedere în contextul analizării completării propuse de inițiatorii propunerii legislative.

Astfel, noua reglementare prevede soluția ascultării persoanei a cărei ocrotire se solicită în camera de consiliu, fiind avut în vedere faptul că este necesară respectarea vieții private a acesteia și protejarea sa [*pentru o soluție similară în dreptul comparat, a se vedea art. 1220 alin. (2) C. proc. civ. francez*].

Tot în ceea ce privește art. 940 alin. (3) din *Legea nr.134/2010 privind Codul de procedură civilă*, referitoare la solicitarea opiniei persoanei a cărei ocrotire se cere cu privire la regimul de ocrotire și la persoana ocrotitorului a fost instituită pentru corelare cu textul de la art. 170 alin. (3) din *Codul civil*, astfel cum acesta din urmă a fost modificat și completat prin *Legea nr. 140/2022*.

Mai mult, în cadrul alin. (3) al art. 940 NCPC s-a introdus și ipoteza ascultării persoanei a cărei punere sub ocrotire este cerută la locul unde se găsește, dacă această măsură este în interesul ei [*a se vedea, pentru o soluție legislativă similară, art. 291 alin. (1) C. proc. civ. Quebec*].

În ceea ce privește alin. (4) al art. 940 NCPC, potrivit căruia la ascultarea celui a cărei ocrotire se solicită poate fi de față o persoană de încredere, această soluție prezintă o utilitate practică deosebită, întrucât vine să întregască ansamblul de măsuri instituite pentru asigurarea unui climat „prietenos”, care să nu supună persoana a cărei ocrotire se impune unei stări suplimentare de stres [*pentru o soluție similară, a se vedea art. 290 C. proc. civ. Quebec și art. 1220-1 alin. (3) C. proc. civ. francez*].

În același registru se înscrie și norma propusă la art. 940 alin. (7) NCPC, potrivit căreia, pe întreaga durată a procedurii, persoana a cărei ocrotire se cere va fi informată, în modalități adaptate stării acesteia, despre desfășurarea procedurii judiciare, precum și despre luarea oricărei măsuri cu privire la persoana și bunurile sale.

Concluzionând, apreciem că actuala reglementare conține garanții suficiente care funcționează în beneficiul celui ocrotit, nefiind necesară instituirea, cu titlu de garanție suplimentară, și a posibilității ascultării sale prin mijloace audio-video la distanță.

Trebuie menționat și că la art. 940 alin. (5) NCPC a fost prevăzut, cu titlu excepțional, că prelungirea măsurii tutelei speciale pentru o durată mai mare de 5 ani poate fi dispusă fără ascultarea persoanei ocrotite, dacă în raportul medical se menționează că ascultarea sa este de natură să aducă atingere stării ei de sănătate sau aceasta nu este în măsură să își exprime voința.

Soluția are în vedere faptul că, în cazul prelungirii măsurii tutelei speciale pentru o perioadă mai mare de 5 ani, posibilitate instituită de art. 168 alin. (3) din *Codul civil* și determinată de deteriorarea permanentă și totală a facultăților mintale ale persoanei ocrotite, ascultarea persoanei ocrotite reprezintă o birocratizare excesivă și nenecesară a procedurii, de

natură să contravină chiar scopului unui astfel de demers, care își propune să protejeze persoanele vulnerabile.

4. În final, reiterăm nevoia de stabilitate legislativă, mai ales în cazul reglementărilor fundamentale, cum sunt codurile, inclusiv din perspectiva delicatelor probleme de aplicare în timp a intervențiilor legislative succesive asupra reglementării procesual-civile de drept comun și subliniem, și cu această ocazie, imperativul realizării unei intervenții sistematizate asupra acestor reglementări.

III. Punctul de vedere al Guvernului

Având în vedere considerentele menționate, **Guvernul nu susține adoptarea acestei inițiative legislative în forma prezentată.**

Cu stimă,

Ilie-Gavril BOLOJAN
PRIM-MINISTRU

Domnului senator Mircea ABRUDEAN
Președintele Senatului